

S4A04 Esther Noëth: Duurzame transitie begint bij systemisch ontwerpen

Inleiding

In deze aflevering van Elk stapje telt gaat Geert Hoffbauer in gesprek met Esther Noëth, systemisch ontwerper en doctoraatsonderzoeker aan de Universiteit Antwerpen. Ze kijkt niet naar één product, maar naar de volledige waardenketen erachter – en stelt de vraag: wat noemen we eigenlijk vooruitgang? We praten over greenwashing, herstelbaarheid, nieuwe businessmodellen en de kracht van nieuwsgierigheid. Een verdiepend en tegelijk hoopgevend gesprek voor wie duurzaamheid niet als label, maar als systeemvraag wil bekijken.

Spreekster: Esther Noëth – Universiteit Antwerpen

Gastheer: Geert Hoffbauer – Elk stapje telt

Inhoudstafel

- Introductie en welkom – 0:00
- Wie is Esther Noëth? Systemisch ontwerper en onderzoeker – 0:27
- Wat betekent vooruitgang écht? Economische waarde versus waardevernietiging – 0:47
- Duurzaamheid als spectrum: labels, greenwashing en complexe keuzes – 4:53
- Herstelbaarheid en onze relatie met materialen – 9:36
- Nieuwe businessmodellen: autodelen en pay-per-use – 14:40
- Digitale productpaspoorten en ontwerp als proces – 19:21
- Systemisch ontwerp in bedrijven en overheden – 27:53
- Klein starten: nieuwsgierigheid en experiment – 34:00
- Afsluiting en reflectie – 36:16

Kerninzichten per hoofdstuk

Introductie en welkom (0:00)

Geert introduceert Esther als systemisch ontwerper die verder kijkt dan het eindproduct. Niet het object staat centraal, maar het volledige verhaal erachter: relaties, keuzes en systemen. De toon is gezet: duurzame transitie vraagt een andere manier van kijken.

Wie is Esther Noëth? Systemisch ontwerper en onderzoeker (0:27)

Esther situeert haar werk op het kruispunt van ontwerp, ethiek en maatschappelijke verandering. Ze onderzoekt hoe ontwerp niet alleen producten, maar ook waardeketens en structuren kan herdenken. Ontwerpen is voor haar geen eindpunt, maar een manier van denken.

Wat betekent vooruitgang écht? Economische waarde versus waardevernietiging (0:47)

We noemen veel dingen vooruitgang, maar tegen welke kost? Esther wijst op de focus op economische waarde, terwijl sociale en ecologische waardevernietiging vaak onzichtbaar blijft. De kernvraag: weegt wat we winnen op tegen wat elders verloren gaat?

Duurzaamheid als spectrum: labels, greenwashing en complexe keuzes (4:53)

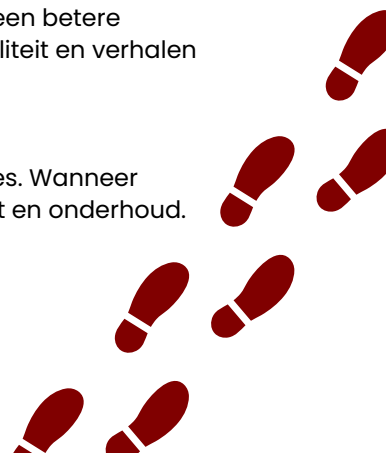
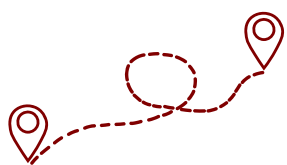
Duurzaamheid is geen ja-of-nee-verhaal, maar een spectrum. Labels kunnen helpen, maar creëren ook verwarring en ruimte voor greenwashing. Esther benadrukt dat verantwoordelijkheid niet enkel bij de consument mag liggen – dit is een collectieve systeemvraag.

Herstelbaarheid en onze relatie met materialen (9:36)

We zijn de emotionele band met onze spullen deels verloren. Herstelbaarheid vraagt niet alleen betere producten, maar ook een culturele shift: opnieuw waarderen wat we hebben. Reparatie, kwaliteit en verhalen rond materialen spelen daarin een sleutelrol.

Nieuwe businessmodellen: autodelen en pay-per-use (14:40)

Esther bespreekt voorbeelden zoals autodelen en het pay-per-use-model voor wasmachines. Wanneer producenten verdienen aan gebruik in plaats van verkoop, ontstaat een prikkel voor kwaliteit en onderhoud. Zo kunnen comfort en duurzaamheid elkaar versterken.

Digitale productpaspoorten en ontwerp als proces (19:21)

Digitale productpaspoorten kunnen gebruikers helpen bij onderhoud en herstel. Maar belangrijker nog: ontwerp verschuift van een tastbaar eindproduct naar een proces dat disciplines verbindt. Visualiseren en prototypen worden middelen om complexe gesprekken mogelijk te maken.

Systemisch ontwerp in bedrijven en overheden (27:53)

In bedrijven botst systemisch ontwerp soms op korte termijnlogica en efficiëntiedenken. Overheden bieden vaak meer ruimte voor deze bredere aanpak. Volgens Esther groeit het besef dat ontwerp meer is dan vormgeving: het is een manier om samenwerking en verandering te begeleiden.

Klein starten: nieuwsgierigheid en experiment (34:00)

Niet iedereen moet de wereld in één keer veranderen. Esther pleit voor nieuwsgierigheid: stel andere vragen, experimenteer in je team of in je dagelijks leven. Duurzame transitie begint met kleine, bewuste stappen die verbinding creëren.

Afsluiting en reflectie (36:16)

Het gesprek eindigt hoopvol. Verandering vraagt moed en samenwerking, maar ook realisme en balans. Zoals Geert het samenvat: elk stapje telt.

Meer weten?

Wil je meer weten over Esther Noëth? [linkedin.com/in/esther-noeth-640091176](https://www.linkedin.com/in/esther-noeth-640091176).

Meer over Elk stapje telt: www.elkstapjetelt.be.

